Literal – nonliteral – figurativ. Reflecţii asupra unui corpus frazeologic românesc

PETRONELA SAVIN[1]

Dobrovol'skij and Piirainen (2005) have developed a theory, named *Conventional Figurative Language Theory*, that insists on the crucial role of culture in both understanding linguistic expressions and processing knowledge. They give the concept of figurativeness a new turn: relation is figurative only if it contains an "image component", viewed as a specific conceptual structure mediating between the lexical structure and the actual [= phraseological] meaning of figurative units. This means that the phraseological meaning of the relation must contain traces of the literal meaning which are inherited by the figurative meaning. They claim that the etymological description should be regarded as a constituent part of the motivation. It may generally be accepted that "folk etymology" is a constituent part of the motivation. Dobrovol'skij/Piirainen go one step further and include the linguistically "true" etymology in the semantic description. They describe an etymological memory of the lexical unit which determines its behaviour in current discourse. In this case, the task of the linguist would be to look for traces of this etymological memory in real contexts.

Based on this theory, this article is an attempt to provide a contextualization of the semiotico-cultural line of approaching figurativeness by resorting to a phraseological corpus under construction.
Key-words: *idiomaticity*, *figurativeness*, *food*, *phraseology*

[1] Universitatea „Vasile Alecsandri", Bacău, România.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

Idiomaticitate

Una dintre cele mai importante probleme ale studiului frazeologiei este *idiomaticitatea*, care poate fi privită în adevărata sa complexitate luând în discuţie cea mai importantă clasă a frazeologismelor, şi anume expresiile. Expresia, ca întreg, are un sens frazeologic, fiind alcătuită din cuvinte care au un sens lexical sau gramatical. Absenţa unei legături între sensul lexical al cuvintelor alcătuitoare şi sensul frazeologic al expresiei e numită *idiomaticitate* (Burger 2007: 90). Unitatea de măsură a acestei fuziuni o reprezintă numărul de cuvinte care îşi păstrează, în interiorul expresiei, sensul lexical sau legătura cu acest sens. Dacă niciun element constituent nu trimite la sensul cu care este întrebuinţat în afara expresiei, atunci avem de-a face cu o *expresie total idiomatică*; dacă măcar un element păstrează legătura cu sensul iniţial, atunci avem de-a face cu o *expresie parţial idiomatică*[2].

În cele ce urmează, punem în discuţie problematica complexă a idiomaticităţii, făcând apel la un corpus frazeologic privitor la alimentaţia omului, aflat în construcţie, la care ne vom referi şi în ultima parte a lucrării. Alegem să utilizăm în demonstraţie exemple aparţinând familiei frazeologice a termenului *brânză*.

[2] O clasificare asemănătoare întâlnim atât la Gheorghe Colţun, cât şi la Casia Zaharia. Gheorghe Colţun împarte expresiile, pentru care preferă denumirea de *frazeologism*, în *expresii idiomatice* şi *expresii frazeologice* (Colţun 2000: 31), în timp ce Casia Zaharia le împarte, în lumina bibliografiei consultate, în *expresii total idiomatice*, în care elementele componente îşi pierd sensul propriu, dând naştere împreună unui sens nou, *expresii parţial idiomatice*, în care cel puţin un element component este folosit cu sensul propriu şi *expresii neidiomatice* (Zaharia 2004: 127−128). Aceste clasificări se suprapun, parţial, şi peste distincţia între expresii şi locuţiuni (expresive) propusă de Cristinel Munteanu (2007: 110−115), pentru care expresiile sunt acele frazeologisme al căror înţeles global nu are nicio legătură cu semnificaţiile elementelor constituente, care, în urma unui transfer semantic de tip metaforic, ajută, toate, la formarea imaginii: *a tăia frunză la câini*, *a spăla putina*, *a da ortul popii*, *a-şi arăta arama*, *a trage mâţa de coadă*, *a bate apa în piuă*, *a căuta nod în papură* etc. Locuţiunile, pe de altă parte, sunt formate din cuvinte care mai păstrează legături de sens cu semnificaţia globală a construcţiei, şi care sunt supuse, parţial (mai exact cu excepţia verbului), unui transfer semantic de tip metonimic: *a da năvală*, *a se da de-a rostogolul*, *a băga în boală*, *a-i sta* (cuiva) *ceasul*, *a închide ochii* etc.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

Expresia *a nu fi nicio brânză* (*de cineva*), ca întreg, are un sens frazeologic, şi anume, 'a nu fi bun de nimic' (Zanne, P III, 489). Formal, este constituită din cuvinte care au un sens lexical sau gramatical (*a*, *nu*, *fi*, *nicio*, *brânză*). Structura pare să sufere din punct de vedere sintactic, atâta vreme cât verbul *a nu fi* are valoare copulativă şi este completat de numele predicativ [*nicio*] *brânză*, împreună impunând complementul indirect *de cineva*. Însă, dacă analizăm din punct de vedere semantic această structură, singurul cuvânt care îşi modifică sensul este cuvântul *brânză*, care, în acest context, are sensul figurat de 'valoare'. Acest sens al cuvântului *brânză* nu reprezintă un fapt izolat, ci, din contra, reprezintă o paradigmă de semnificare a acestui cuvânt la nivelul frazeologiei. Numeroase frazeologisme includ termenul *brânză* cu sensul de 'valoare', de exemplu: *a nu face brânză* (*cu cineva*) 'a nu face nicio ispravă cu cineva', *a se alege brânza de zer* 'se alege binele de rău, se va găsi cel vinovat de cel nevinovat', *brânză bună în burduf de câine* 'pentru un om deştept, dar cu năravuri urâte' (Zanne, P III, 486)[3]. Merită menţionată şi expresia, înregistrată în DLRC, *asta e altă brânză* 'asta e altceva', în care, de asemenea, numai termenul *brânză* este figurat, căpătând sensul general de 'lucru, fapt'. Aşadar, putem spune despre expresiile de mai sus că sunt structuri frazeologice parţial idiomatice, dat fiind faptul că sensul frazeologismelor derivă din juxtapunerea sensurilor elementelor componente, păstrându-se sensul denotiv al unora dintre ele.

Dacă înţelegem prin idiomaticitate fuziunea sensurilor elementelor componente într-un tot care nu poate fi reconstituit din părţile componente ale frazeologismului, atunci ar fi idiomatice structuri precum s-*a împuţit brânza* 'a se strica prietenia' (Zanne, P III, 490), *s-a băgat brânza în putină* 'nu se mai întâmplă ce s-a întâmplat, nu o să mai fie foloasele care au fost, nu mai e pomana aia' (Zanne, P III, 488), *brânză-n sticlă* 'pentru omul zgârcit' (Zanne, P III, 492), *zgârâie-brânză* 1. 'om foarte zgârcit'; 2. 'om arţăgos, cârtitor, căruia nu poate nimeni

[3] Se observă că Iuliu Zanne oferă o glosare a frazeologismelor de mare acurateţe semantică, subliniind caracterul parţial idiomatic al acestor structuri prin reluarea structurii sintactice a frazeologismului şi înlocuind doar cuvântul cu sens figurat cu echivalentul denotativ.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

să-i intre în voie', *brânză-n bete* 1. 'om de nimic, fleac care se crede ceva'; 2. 'prost, nepriceput' (Zanne, P III, 492).

Şi, totuşi, pare să fie o mare diferenţă de transparenţă între expresiile de mai sus şi structura (*ducă-se*) *opt... cu-a brânzei* (*nouă*), pe larg discutată de Stelian Dumistrăcel (2001: 53–56), care consideră că sensul acesteia, 'ducă-se (du-te) oriunde, nu-mi pasă', se explică prin comparaţia dintre felul cum a trecut până la urmă postul de opt săptămâni împreună cu săptămâna brânzei şi uşurarea sperată sau dobândită printr-o despărţire considerată benefică. O astfel de structură profund motivată cultural pare să dovedească un înalt grad de opacitate, chiar dacă nucleul verbal *ducă-se* şi-a păstrat sensul denotativ. Astfel, procesul de creare a sensului în cazul unei structuri precum (*ducă-se*) *opt... cu-a brânzei* (*nouă*) nu e transparent dacă nu cunoaştem primul cod cultural, şi anume pe acela al denumirii tradiţionale a săptămânii dinaintea Postului Mare: „săptămâna brânzei" sau „săptămâna albă", săptămână în care nu se mai consumă carne, iar în zilele de miercuri şi vineri se face dezlegare la ouă, lapte, brânză şi peşte. Prezenţa unui substrat cultural pe terenul căruia se realizează transformarea semantică prilejuieşte, astfel, o suprapunere de codificări.

Din altă categorie face parte expresia *brânză de iepuri* 'lucru peste putinţă, care nu se află' (Zanne, P III, 488), care are la bază imaginea alimentului aşezat într-un context imposibil. Pentru examinarea acestor tipuri de expresii, de mare folos este clasificarea expresiilor idiomatice propusă tot de Stelian Dumistrăcel (1980: 136–138), care face deosebirea dintre expresii *cópii ale realităţii* care au avut iniţial o funcţie obiectivă de comunicare, din care, ulterior, s-a dezvoltat, prin metaforizare, valoarea expresivă, şi *expresii imaginare* (termeni ai unor comparaţii ireale), care s-au născut ca metafore. Aşadar, expresia *brânză de iepuri*, ca rezultat al unei comparaţii ireale, ar face parte din categoria expresiilor imaginare, spre deosebire de expresiile discutate anterior care fac parte din categoria expresiilor cópii ale realităţii. Idiomaticitatea, în cazul expresiilor imaginare, are un caracter primar, derivând din condiţiile de formare a acestora, în timp ce, în cazul expresiilor cópii ale

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

realităţii, ea are un caracter derivat, reprezentând o etapă următoare unei faze în care e posibilă o utilizare obiectivă a structurii.

Literal, nonliteral, figurativ

Din perspectiva relaţiei cu idiomaticitatea şi nu numai, o problemă încă deschisă a frazeologiei priveşte relaţia dintre sensul literal[4] şi sensul frazeologic[5].

Multă vreme în teoria traducerii şi, prin urmare, şi în lexicografie, accentul s-a pus pe înregistrarea sensului frazeologic, ignorându-se componenta literală a frazeologismului. Odată cu creşterea interesului pentru dezvoltarea tehnicilor de prelucrare a limbajului natural, s-a pus mai acut problema relaţiei dintre sensul frazeologic, opac pentru recunoaşterea automată, şi componenta literală a structurilor stabile de cuvinte, singura, transparentă. Această relaţie este esenţială în rezolvarea multor probleme legate de analiza şi prelucrarea limbajului natural.

Faptul că sensul frazeologic al unei expresii pare să nu aibă legătură cu sensul literal este o trăsătură a idiomaticităţii supralicitatată mai ales în şcoală. Din ansamblul frazeologismelor, numărul celor cu o idiomaticitate totală, opace din punctul de vedere la construcţiei sensului, este redus. Aşadar, o problemă importantă la care trebuie să răspundă studiile de semantică frazeologică este descrierea legăturii dintre cele două niveluri ale sensului, sensul frazeologic şi sensul literal.

Chestiunea motivării impune realizarea unor distincţii importante. Este important de delimitat în ce măsură motivarea priveşte limbajul din punct de vedere sincronic sau diacronic. De asemenea, trebuie răspuns la întrebarea dacă motivaţia este de interes doar pentru lingvist sau ţine şi de conştiinţa

[4] Ar fi mai corect să utilizăm sintagma *citirea literală a frazeologismului* decât *sensul literal*, însă vom utiliza în continuare structura *sens literal* pentru că a devenit uzuală în cercetarea frazeologică, referindu-se la sensul cuvintelor dintr-o expresie, luate individual (v. Burger 2007: 90).

[5] În locul sintagmei *sens frazeologic* întâlnim formulele *sens derivat*, *sens figurat*. *Sensul frazeologic* are avantajul că nu denotă nici mai mult, nici mai puţin decât ‘sensul frazeologismului’, spre deosebire de celelalte două care sugerează o anumită legătură (istorică) cu sensul literal.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

lingvistică a vorbitorilor, iar, în acest context, trebuie arătat cât de important este sensul literal în idiomaticitate.

Teoriile cognitive ale metaforei reflectate şi la nivelul frazeologiei îşi asumă numai componenta sincronică a motivării (Lakoff, Johnson 1980), considerându-se că informaţiile istorice nu sunt relevante într-o măsură clară în vorbire.

Pentru A.N. Baranov şi D. Dobrovol'skij (1996: 414–428), sensul frazeologic (sensul actual) se naşte de o manieră cvasiistorică (adică apare ca urmare a încercării noastre de a încerca să ne imaginăm cum se naşte sensul din componentele sale. Motivarea sincronică a expresiilor reprezintă o „reconstrucţie" a procedeelor cognitive implicate în cunoaşterea paradigmatică a naşterii expresiilor.

D. Dobrovol'skij şi E. Piirainen (2005: 82) explicitează problema mai pe larg. Autorii consideră că descrierea etimologică ar trebui văzută ca o parte constituentă a motivaţiei. Mai mult, autorii merg un pas mai departe şi includ adevărul etimologic în descrierea semantică. Autorii folosesc triada literal – nonliteral – figurativ, dând o accepţie nouă figurativităţii: o relaţie este figurativă doar dacă conţine o componentă imagistică. Astfel, imaginea pe care se fundamentează o structură lingvistică fixă este un element care aparţine planului conţinutului unităţii figurative. Această componentă a imaginii poate fi definită ca structura conceptuală care asigură medierea între sensul literal şi cel frazeologic; prin urmare, sensul frazeologic conţine urme ale sensului literal moştenit. Se consideră, astfel, că descrierea etimologică a frazeologismului ar trebui să fie privită ca parte componentă a motivării sale, fiind inclusă în descrierea semantică a acestuia. Se vorbeşte chiar despre o „memorie etimologică" a unităţii frazeologice care determină comportamentul său în discurs.

Relevanţa analizei figurativităţii la nivelul unui corpus frazeologic informatizat

Plecând de la această teorie, încercăm, prin acest articol, să oferim o contextualizare a direcţiei semiotico-culturale de

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

studiere a figurativităţii, prin apelul la un corpus frazeologic informatizat aflat în construcţie, corpus ce cuprinde frazeologisme ale limbii române privitoare la alimentaţia omului. Prezentăm aici câteva concluzii parţiale la care am ajuns în urma alcătuirii bazei de date.

O primă problemă de analizat la nivelul corpusului este descoperirea unor principii de bază care stau la baza figurativăţii la nivelul câmpului onomasiologic al alimentaţiei şi de a dezvolta o teorie capabilă să exprime esenţa figurativităţii în cazul frazeologismelor acestui câmp. De asemenea, avem în vedere ilustrarea măsurii în care trăsăturile indentificabile la nivelul acestui câmp pot fi extrapolate la nivelul altor câmpuri, şi, de asemenea, pot fi generalizate la nivelul frazeologiei în ansamblul ei.

În acest scop, vom construi o platformă care include bogate date lexicale empirice de tipul frazeologismelor (expresii, locuţiuni, proverbe, ziceri) extrase din principalele lucrări lexicografice, valorificându-se, în aceeaşi măsură şi resursele World Wide Web. În pofida îndoielilor privind utilizarea unui corpus web, vom recurge la el deoarece dimensiunea acestui corpus este atât de mare încât probabilitatea de a trage concluzii greşite este limitată.

Principala problemă de ordin semantic în organizarea acestui corpus este de a urmări în ce măsură putem identifica o relaţie între sensul frazeologic şi sensul literal al structurilor fixe fundamentate pe imagini alimentare. Astfel, va trebui să răspundem la întrebarea legată de procentul structurilor total idiomatice, în care sensul frazeologic derivă din fuziunea sensurilor elementelor componente într-un tot, şi procentul structurilor parţial idiomatice, al căror sens derivă din juxtapunerea sensurilor elementelor componente, păstrându-se parţial sensul denotiv al unora dintre ele. Şi, în acest context, va trebui să arătăm rolul imaginii alimentare în construcţia sensului.

Până la acest moment putem afirma că există trăsături relevante ale imaginii alimentare care participă la semnificare la nivelul frazeologismului ca întreg, creând, astfel, paradigme precum: *Hrana – imagine a mijloacelor idispensabile existenţei*, *Gustul bun – marcă a pozitivului*, *Gustul rău –*

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

marcă a negativului, *Lipsa calităţilor nutritive – imagine a nonvalorii* etc. (vezi Savin 2012)[6]. Aceste paradigme de semnificare funcţionează atât în cazul expresiilor parţial idiomatice (ExPI), cât şi în cazul celor idiomatice (ExI).

Ipoteza de la care pornim este că aceste paradigme de semnificare ale imaginilor alimentare la nivelul frazeologismelor sunt suficiente pentru o oferi o cheie de transparentizare a sensului întregii structuri frazeologice. O dovadă în acest sens o reprezintă asocierea fiecărui frazeologism cu un cuvânt-cheie reprezentând sensul său general: *altruism*, *bunătate*, *ceartă*, *egoism*, *existenţă*, *greşeală*, *ignoranţă*, *insatisfacţie*, *înşelare*, *înţelepciune*, *lăcomie*, *loialitate*, *lipsă*, *onestitate*, *oportunism*, *neplăcere*, *nonvaloare*, *prosperitate* etc. (vezi cuvântul-cheie dintre []).

Oferim mai jos o mostră din rezultatul unei astfel de organizări:

GUSTUL RĂU – MARCĂ A NEGATIVULUI

a se sătura ca de mere pădureţe (ExPI) ‘adică de un lucru prost şi displăcut totodată’ (Zanne, P I, 217) [insatisfacţie];

treanca-fleanca mere acre (ExI) ‘adică îndrugă verzi şi uscate, spune vrute şi nevrute’ (Zanne, P I, 218) [insatisfacţie];

poamă rea (ExI) ‘persoană care are deprinderi, obiceiuri urâte’(cf. DLR, VIII/3) [răutate];

a-i sări muştarul (ExI) ‘a se supăra, a se enerva, a se înfuria’ (cf. DLR, VI/13) [ceartă];

a avea (*a fi cu*) *piper pe limbă* (ExI) ‘a fi ironic, răutăcios, caustic’ (cf. DLR, VIII/2) [răutate];

a-i sta (*cuiva*) *ca piperu-n nas* (ExPI) ‘a nu-i fi pe plac (cuiva)’ (cf. DLR, VIII/2) [neplăcere];

[6] În Petronela Savin, *Romanian Phraseological Dictionary. The Onomasiological Field of Human Nourishment*, Iaşi, Institutul European, 2012, frazeologismele privitoare la hrănire au fost organizate pe nuclee, alfabetic, în funcţie de imaginea alimentară centrală şi, de asemenea, pe serii, în funcţie paradigma de semnificare a imaginii alimentare la nivelul frazeologismului.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

a i se sui (sau *a-i veni*) (cuiva) *piperul la nas* (sau *a-şi lua piper în nări*) (ExI) ‘a se supăra foarte tare, a se înfuria’ (cf. DLR, VIII/2) [ceartă];

a face (pe cineva) *cu sare şi piper* (ExI) ‘a dojeni, mustra, a certa aspru (pe cineva)’ (cf. DLR, VIII/2) [ceartă];

parcă ar fi plouat cu piper între ei (sau *noi*, *voi*) (ExI) ‘se spune când două persoane s-au despărţit ori s-au dezbinat’, (cf. DLR, VIII/2) [ceartă];

a presăra piper între două persoane (ExI) ‘a învrăjbi, a aţâţa o ceartă’ (cf. DLR, VIII/2) [ceartă];

îi dulce ca chiperiu (ExPI) ‘în bătaie de joc, despre cei iuţi şi mânioşi’ (Zanne, P IV, 79) [ceartă];

iute ca ardeiul (ExPI) ‘se zice despre oamenii iuţi şi supărăcioşi’ (Zanne, P II, 113) [ceartă];

a-i da ardeiu pe la nas (ExI) ‘a-l supăra, a-l întărâta’ (Zanne, P III, 449) [ceartă];

a face pe cineva cu ou şi cu oţet (ExI) ‘a dojeni aspru, a certa, a ocărî (pe cineva)’ (cf. DLR, VII/2) [ceartă];

a şti (sau *a cunoaşte) moarea cuiva* (ExI) ‘a cunoaşte firea, toanele, obiceiurile cuiva’ [ceartă];

a mânca (sau *a gusta) moarea* (sau *din moarea*) *cuiva* (ExI) ‘a avea de suportat supărarea, mânia, toanele cuiva’ (cf. DLR VI/10–11) [ceartă];

a se face borş (ExI) ‘a se înfuria’(Zanne, P III, 482) [ceartă];

nimeni nu-i suflă în borş (ExPI) ‘nimeni nu îndrăzneşte să-l supere’(Zanne, P III, 482) [ceartă];

a mâncat borş (ExI) ‘s-a păcălit, a păţit-o’ (Zanne, P III, 482) [înşelare];

a umplut-o de borş (ExI) ‘nu i-a făcut nici o treabă, nu s-a priceput’ (Zanne, P III, 482) [greşeală].

Prin mijloacele informatice putem monitoriza compatibilitatea dintre paradigma de semnificare a imaginii alimentare în frazeologism şi sensul general al frazeologismului. Astfel, s-ar putea urmări în ce măsură fiecare frazeologism este integrat unui sistem complex de reprezentare care dovedeşte funcţionalitatea unor principii generale ale transferului metaforic. Chiar şi

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

numai compatibilizarea între sensul imaginii alimentare şi sensul general al structurii frazeologice, redusă la categorii ale opoziţiei *bine-rău*, ar putea fi esenţială în aplicaţiile ulterioare de valorificare a bazei de date în ameliorarea traducerilor automate sau în analiza de corpus de tipul analizei sentimentelor.

Concluzii

Dezvoltarea acestei cercetări ar putea reprezenta un adevărat câştig în spaţiul studiilor de semantică frazeologică. Aducând în prim-plan analiza sensurilor la nivelul unui câmp onomasiologic, se pot clarifica numeroase probleme legate eterogenitatea frazeologiei ca ansamblu complex de structuri fixe. Ar fi de dorit continuarea demersului de cercetare prin studierea altor câmpuri onomasiologice, precum cel al locuirii sau al vestimentaţiei, câmpuri alături de care alimentaţia creează sistemul complex al structurilor cotidianului. Astfel, relaţiile stabilite la nivelul unui câmp onomasiologic ar putea contribui definitoriu la decriptarea unor mecanisme de manifestare a figurativităţii la nivelul frazeologiei în general.

Bibliografie

BARANOV A.N., DOBROVOL'SKIJ D., *Cognitive modeling of actual meaning in the field of phraseology* în „Journal of Pragmatics", nr. 25, p. 409–429, 1996.

BURGER H., *Semantic aspects of phrasemes*, în Harald Burger, Dimitrij Dobrovol'skij, Peter Kühn, Neal R Norrick (eds.), *Phraseologie/Phraseology: Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung/An International Handbook of Contemporary Research*, vol. 1, Berlin, Walter de Gruyter, p. 90–109, 2007.

COLŢUN G., *Frazeologia limbii române*, Chişinău, ARC, 2000.

DLRLC: *Dicţionarul limbii române literare contemporane*, vol. I–IV, Bucureşti, Editura Academiei, 1957.

DOBROVOL'SKIJ D., *On cultural component in the semantic structure of idioms*, în P. Ďurčo (ed.), *Europhras 97: International Symposium.*

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)

September 2–5, 1997, *Liptovský Jan. Phraseology and Paremiology*, Bratislava, p. 55–61, 1998.

DOBROVOL'SKIJ D., PIIRAINEN E., *Figurative Language: Cross-cultural and Cross-linguistic Perspective*, Amsterdam, Elsevier, 2005.

DUMISTRĂCEL S., *Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980.

—— *Până-n pânzele albe. Expresii româneşti*, Iaşi, Institutul European, 2001.

GIBBS R.W., *Idiomaticity and human cognition*, în Martin Everaert, Erik-Jan Van Der Linden, André Schenk, Rob Schreuder (ed.), *Idioms: structural and psychological perspectives*, Hillsdale (New Jersey), Lawrence Erlbaum Associates Publishers, p. 97–116, 1995.

LAKOFF G., JOHNSON M., *Metaphors we live by*, Chicago, University of Chicago Press, 1980.

MUNTEANU C., *Sinonimia frazeologică în limba română din perspectiva lingvisticii integrale*, Piteşti, „Independenţa Economică", 2007.

PIIRAINEN E., *Phrasemes from a cultural semiotic perspective*, în Harald Burger, Dimitrij Dobrovol'skij, Peter Kühn, Neal R. Norrick (eds.), *Phraseologie/ Phraseology: Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung/ An International Handbook of Contemporary Research*, vol. 1, Berlin, Walter de Gruyter, p. 208–219, 2007.

PODARU A., *Idiomaticitatea şi expresiile idiomatice în italiană şi română*, în „Philologica Jassyensia", an VIII, nr. 1 (15), p. 309−318, 2012.

SAVIN P., *Romanian Phraseological Dictionary. The Onomasiological Field of Human Nourishment*, Iaşi, Institutul European, 2012.

ZAHARIA C., *Expresiile idiomatice în procesul comunicării*. *Abordare contrastivă pe terenul limbilor română şi germană*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2004.

ZANNE I., *Proverbele românilor din România, Bucovina, Ungaria, Istria şi Macedonia. Proverbe, zicători, povăţuiri, cuvinte adevărate, asemănări, idiotisme şi cimilituri cu un glosar româno-frances*, vol. I–X, Bucureşti, Editura Librăriei Socecu & Comp., 1895–1912.

BDD-V4942 © 2016 Aracne editrice

Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:37:18 UTC)